

както ни учи култът на Асклепия напр. въ светилището му въ Епидавъръ и другадѣ. Пауталийци са били изразили благодарността си и почетта си къмъ тия богове чрѣзъ едно посвещение, изпратено въ прочутия храмъ на Асклепия въ гр. Епидавъръ (Пелопонесъ) ¹⁾. Бждещитѣ разкопки на върха и при подножието на хисарлъка ще ни зарадватъ съ откриванье на нѣкоя отъ тѣзи изобразени на монетитѣ храмове-лѣчебници, пакъ и други още древности. Вредомъ по върха и по странитѣ на хисарлъка се ровятъ парчета отъ голѣми тухли и керамиди, камъне отъ градежъ и хоросанъ. На нѣколко мѣста, главно по полянката на хисарлъка, са правени бързи ношни разкопки отъ иманяре. На сѣщата полянка се разкри прѣди години цѣла хубава римска постройка, а на страната откъмъ града, на линиита дѣто захваща наклона, още се търкалятъ нѣколко голѣми дѣлани гранитни камъне (база, жертвеникъ и пр.) съ явни слѣди отъ основи. Споредъ току-що споменатата монета отъ Каракала на това мѣсто се е издигналъ Асклепиевиятъ храмъ. По ребрата на хисарлъка сега дѣйствително не личатъ храмовитѣ постройки, що виждаме на монетата, но несъмнѣнъ тѣхенъ замѣстникъ е тѣй нареченото по турски мѣсто „Кръклъкъ“, или св. Четиридесетъ мъченици. Прѣди освобождението, вечеръ на това свето мѣсто набожни туркени палѣха свѣщи по продълговати пѣсѣчни камъне, въ които бѣха извѣртени 40 дупки за залавянье на свѣщитѣ. На българетѣ не е било позволено да се бъркатъ въ този обредъ. Допущано е било обаче при 39-тѣхъ турски свѣщи да се запали и една българска, за споменъ на загиналия единъ българинъ симитчия, който случайно е билъ попадналъ между избититѣ за вѣрата 39 мусулмане мъченици. Слѣдъ освобождението, на 9-и мартъ, денътъ на св. Четиридесетъ, християнското население посѣщаваше това оброчище и правѣше голѣмъ съборъ на полянката на хисарлъка. Сега съборътъ става долу въ полето, защото върхътъ е залѣсенъ съ борчета. Въ свръзка съ този хълмъ стои и една геологическа легенда, позната отъ всички въ тоя край. Нѣкога кюстендилската котловина заедно съ града били езеро. Отъ хисарлъка до върха Спасовица, единъ часъ нѣщо на сѣверъ, била прѣхвърлена дебела желѣзна верига, по която ставало и съобщението между

¹⁾ Ἀσκληπιῶν — Ὑγίεια — Τελεσφόρος(αι) — Πανταλῳταις — Ἡρακλειανὸς — ὁ ἱερεὺς. Срв. Dumont, Mélanges, стр. 482.